Kriisien keskelläkin eteenpäin: toivo, luottamus ja resilienssi osana kokonaisturvallisuutta

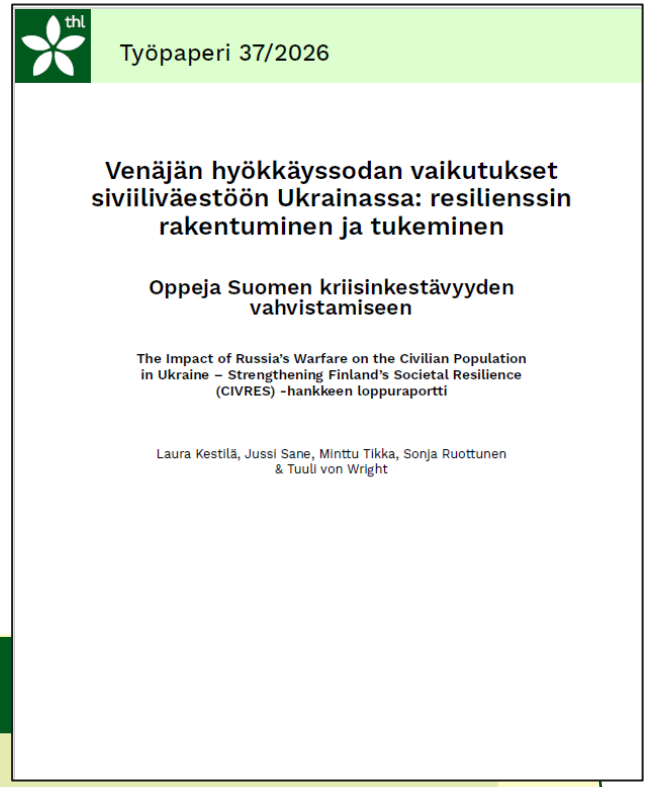
Laura Kestilä
johtava tutkija
VTT, väestötieteen dosentti

Väestö-osasto, Yhteiskunta, terveys ja kriisinkestävyys –yksikkö

PELASTUSPALVELUSEMINAARI 34 / RESCUE SERVICE SEMINAR 34
24.10.2026

Mistä puhun tänään?

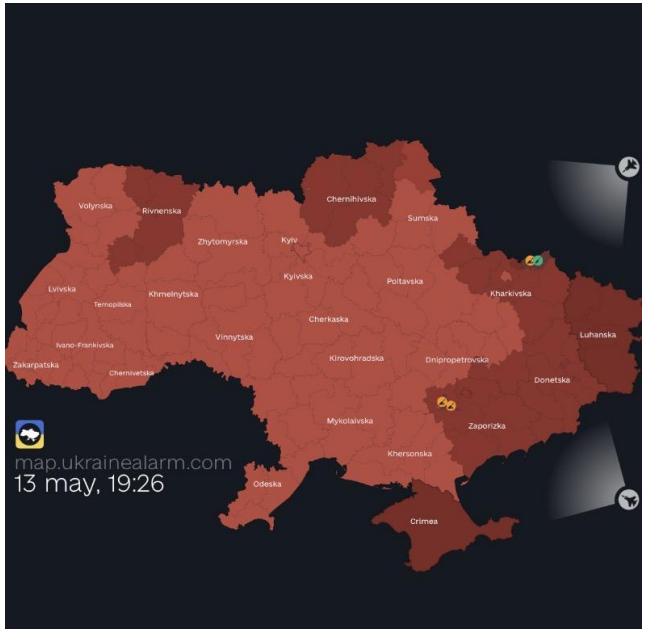

Mitä henkinen kriisinkestävyys on?
Millainen on Suomen tilannekuva?
Mitä tulisi tehdä?

Mikä ylläpitää ja tukee siviiliväestön selviytymistä keskellä pitkittynyttä sotaa Ukrainassa?

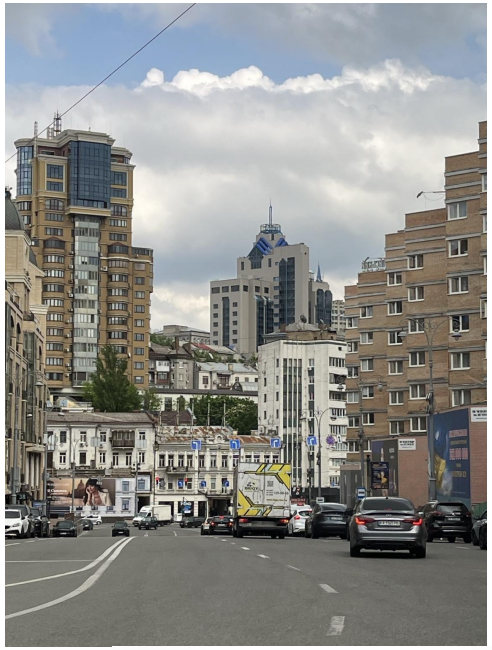
Mitä voimme oppia Ukrainalta henkisen kriisinkestävyyden ja sen edellytysten vahvistamisessa? (tuoreita CIVRES-hankkeen tutkimustuloksia)

Ukraina 5-6/2026

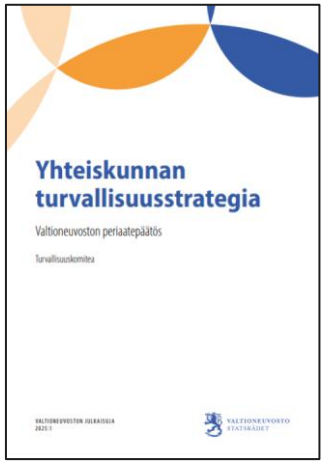

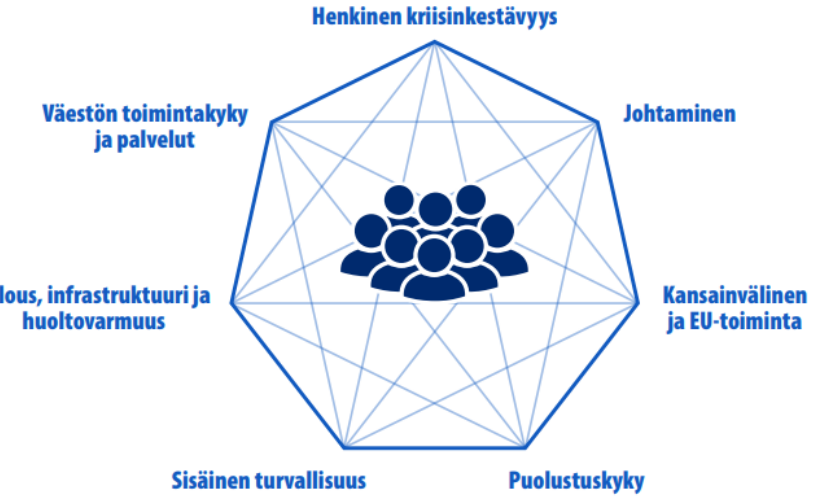
Laura Kestilä THL

Mitä henkinen kriisinkestävyys on?

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia

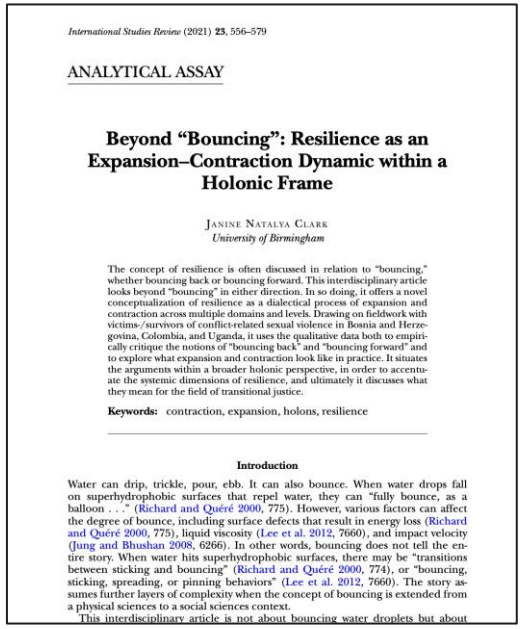

Kuvio 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot.

Henkisellä kriisinkestävyydellä tarkoitetaan yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan kykyä kestää kriisitilanteiden aiheuttama kuormitus ja selviytyä niiden vaikutuksista.

Resilienssitutkimus (erityisesti kriisien konteksti)

International Studies Review (2021) 23, 556–579

ANALYTICAL ASSAY

Beyond "Bouncing": Resilience as an Expansion–Contraction Dynamic within a Holonic Frame

JANINE NATALYA CLARK
University of Birmingham

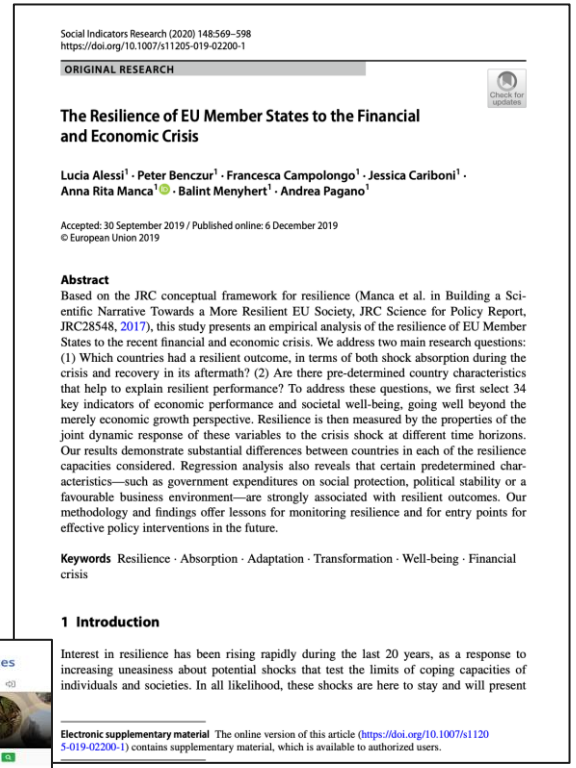
The concept of resilience is often discussed in relation to "bouncing," whether bouncing back or bouncing forward. This interdisciplinary article looks beyond "bouncing" in either direction. In so doing, it offers a novel conceptualization of resilience as a dialectical process of expansion and contraction across multiple domains and levels. Drawing on fieldwork with victims-/survivors of conflict-related sexual violence in Bosnia and Herzegovina, Colombia, and Uganda, it uses the qualitative data both to empirically critique the notions of "bouncing back" and "bouncing forward" and to explore what expansion and contraction look like in practice. It situates the arguments within a broader holonic perspective, in order to accentuate the systemic dimensions of resilience, and ultimately it discusses what they mean for the field of transitional justice.

Keywords: contraction, expansion, holons, resilience

Introduction

Water can drip, trickle, pour, ebb. It can also bounce. When water drops fall on superhydrophobic surfaces that repel water, they can "fully bounce, as a balloon . . ." (Richard and Quéré 2000, 775). However, various factors can affect the degree of bounce, including surface defects that result in energy loss (Richard and Quéré 2000, 775), liquid viscosity (Lee et al. 2012, 7660), and impact velocity (Jung and Bhushan 2008, 6266). In other words, bouncing does not tell the entire story. When water hits superhydrophobic surfaces, there may be "transitions between sticking and bouncing" (Richard and Quéré 2000, 774), or "bouncing, sticking, spreading, or pinning behaviors" (Lee et al. 2012, 7660). The story assumes further layers of complexity when the concept of bouncing is extended from a physical sciences to a social sciences context.

This interdisciplinary article is not about bouncing water droplets but about

Social Indicators Research (2020) 148:569–598
https://doi.org/10.1007/s11205-019-02200-1

ORIGINAL RESEARCH

The Resilience of EU Member States to the Financial and Economic Crisis

Lucia Alessi[1] · Peter Benczur[1] · Francesca Campolongo[1] · Jessica Cariboni[1] · Anna Rita Manca[1] · Balint Menyhert[1] · Andrea Pagano[1]

Accepted: 30 September 2019 / Published online: 6 December 2019
© European Union 2019

Abstract
Based on the JRC conceptual framework for resilience (Manca et al. in Building a Scientific Narrative Towards a More Resilient EU Society, JRC Science for Policy Report, JRC28548, 2017), this study presents an empirical analysis of the resilience of EU Member States to the recent financial and economic crisis. We address two main research questions: (1) Which countries had a resilient outcome, in terms of both shock absorption during the crisis and recovery in its aftermath? (2) Are there pre-determined country characteristics that help to explain resilient performance? To address these questions, we first select 34 key indicators of economic performance and societal well-being, going well beyond the merely economic growth perspective. Resilience is then measured by the properties of the joint dynamic response of these variables to the crisis shock at different time horizons. Our results demonstrate substantial differences between countries in each of the resilience capacities considered. Regression analysis also reveals that certain predetermined characteristics—such as government expenditures on social protection, political stability or a favourable business environment—are strongly associated with resilient outcomes. Our methodology and findings offer lessons for monitoring resilience and for entry points for effective policy interventions in the future.

Keywords Resilience · Absorption · Adaptation · Transformation · Well-being · Financial crisis

1 Introduction

Interest in resilience has been rising rapidly during the last 20 years, as a response to increasing uneasiness about potential shocks that test the limits of coping capacities of individuals and societies. In all likelihood, these shocks are here to stay and will present

Electronic supplementary material The online version of this article (https://doi.org/10.1007/s11205-019-02200-1) contains supplementary material, which is available to authorized users.

Laura Kestilä THL

- Mitä henkinen kriisinkestävyys on, miten se rakentuu ja mitkä ovat sen keskeiset edellytykset?
- Mitä voimme oppia muista maista Suomen varautumisen näkökulmasta – erityisesti Ukrainasta, joka on elänyt pitkittyneen sodan keskellä? Entä muista maista, joissa varautumista ja valmiutta kehitetään aktiivisesti?

Analyyttiset tarkastelukulmat

Kriisien prosessiluonne ja resilienssi

Resilienssin ilmeneminen ja rakentuminen monitasoisesti

Kriisit eivät enää näytä ”perinteisiltä” kriiseiltä – harmaa normaali, kriisien dynamiikka ja prosessiluonne

- Kriisien prosessuaalisuus: pitkittyvät, päällekkäiset, muuntuvat
- Monikriisit
- Lyhyet vs. pitkäkestoiset

Ajalliset ulottuvuudet: varautuminen, reagointi ja toipuminen
- Valmius kohdata häiriöitä ja niiden vaikutuksia
- Kyvykkyys sopeutua ja ylläpitää toimintakykyä muuttuvissa olosuhteissa
- Kyvykkyys palautua kriisin vaikutuksista, oppia ja muuttaa toimintaa

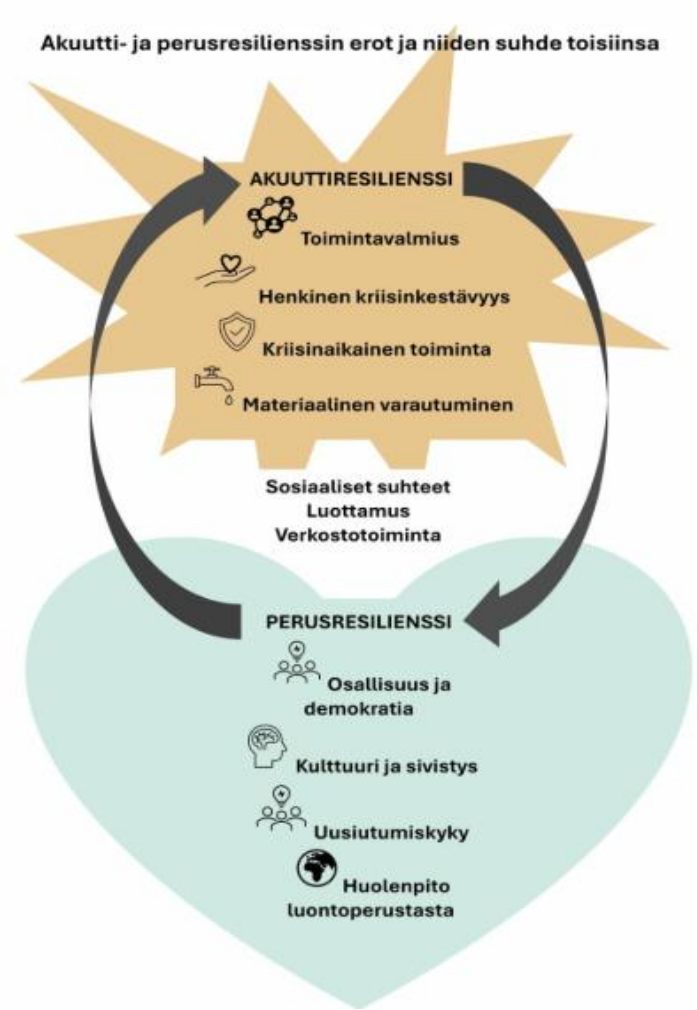
HENKISEN KRIISINKESTÄVYYDEN KOLME AJALLISTA ULOTTUVUUTTA

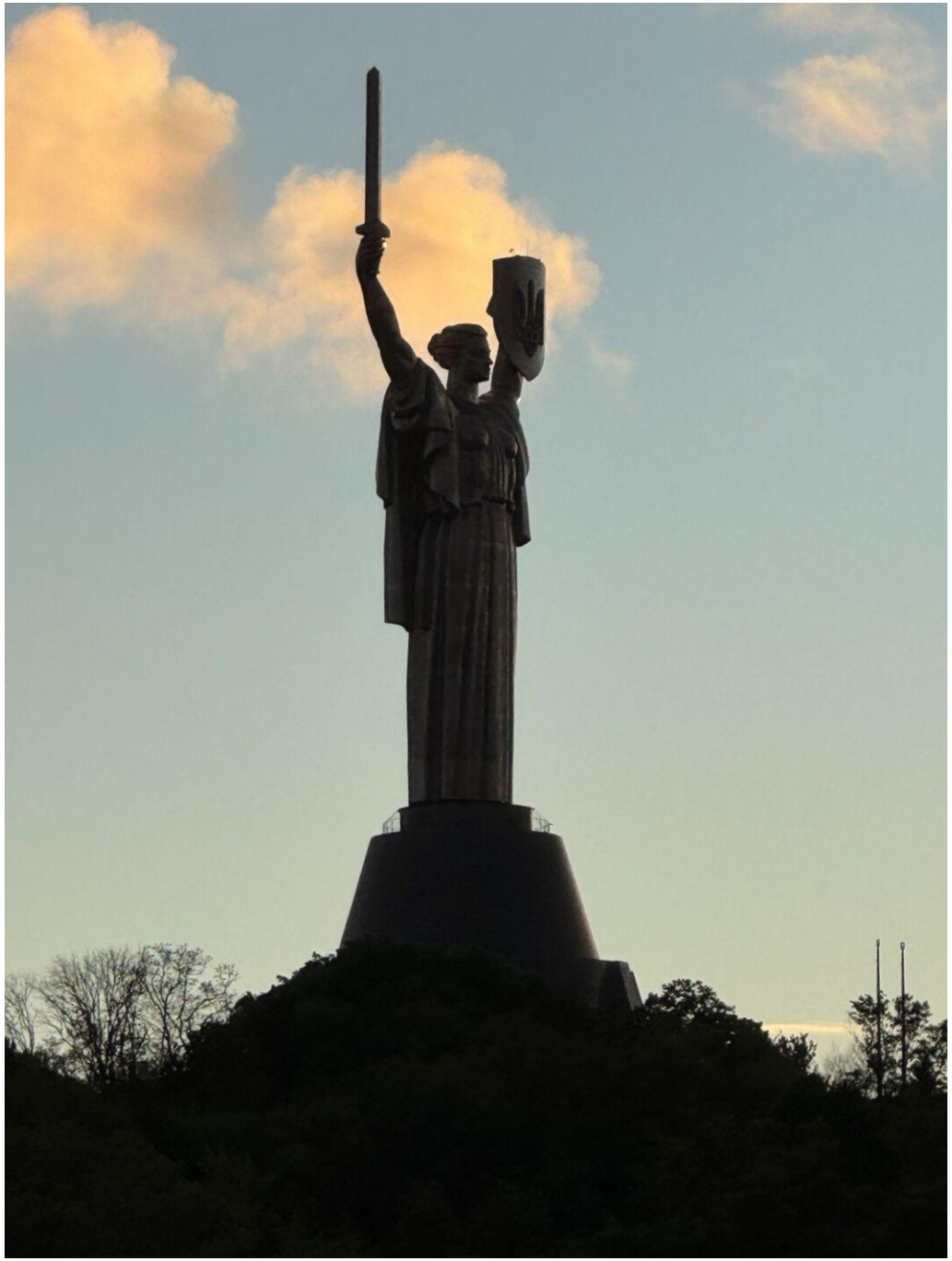
NORMAALIOLOJEN TOIMINTA	KRIISINAIKAINEN TOIMINTAKYKY	TOIPUMISEN TOIMINTAKYKY
▪ henkisen kriisinkestävyyden perustan luominen normaali-olojen toiminnalla ▪ tasa-arvoinen, turvallinen, demokraattinen yhteiskunta ▪ toimiva yhteiskuntajärjestelmä ja varautuminen	▪ eri toimijoiden yhteistyö korostuu ▪ toimijoiden selkeät vastuut ▪ arjen rakenteiden ylläpitäminen ▪ perustarpeiden täyttymisen varmistaminen	▪ eri toimijoiden yhteistyö korostuu ▪ toipumista edesauttavien toimenpiteiden järjestäminen kriisin jälkeen

Lähde: YTS 2017

Henkisen kriisinkestävyyden **perusta luodaan normaalioloissa**, ja se on keskeisessä asemassa kriisin aikaisen toimintakyvyn ylläpitämisessä. Hyvä henkinen kriisinkestävyys edistää kriiseistä toipumista.

Perusresilienssi ja akuuttiresilienssi (Mäenpää ym. 2025)

Laura Kestilä THL

Henkinen kriisinkestävyys ja resilienssi: yksilön, yhteisöjen ja yhteiskunnan

Yksilö: kyky säilyttää luottamus, toimintakyky, toivo ja päätöksenteko paineen, epävarmuuden ja kriisien keskellä

Yhteisöt: luottamus, koheesio, yhteistyö ja keskinäinen tuki auttavat selviytymään vaikeista tilanteista yhdessä

Yhteiskunta: toimivat palvelut ja etuudet, turvallisuus, hyvä johtaminen ja hallittu kriisiviestintä vahvistavat koko yhteiskunnan kestävyyttä

Lähde: Kestilä ym. 2026

	Ennen kriisiä	Kriisin aikana	Kriisin jälkeen
Yksilö	● Luottamus ● Tulevaisuuden usko ● Turvallisuuden ja oikeudenmukaisuuden kokemus ● Hyvinvointi, toimintakyky, selviytymistrategiat ● Kriisitietoisuus ja -valmiudet	● Toimintakyvyn säilyttäminen ● Joustavuus ja sopeutuminen tilanteeseen ● Kyky hakea, vastaanottaa ja antaa apua ● Toivo, tulevaisuuden usko	● Reflektio ja merkityksenanto ● Seurausten tunnistaminen ja hoito ● Luottamuksen palauttaminen ● Kasvu ja oppiminen
Yhteisö	● Yhteinen identiteetti ja arvot ● Avoin vuorovaikutus ● Turvallisuuden kokemus ● Selkeät toimintamallit ● Aktiivinen kansalaisyhteiskunta	● Rauhoittava viestintä ● Paikallinen toimijuus ● Koordinoitu yhteistyö ● Solidaarisuus ● Itseorganisoituva vapaaehtoistoiminta	● Kokemusten käsittely ja reflektointi ● Arjen palautuminen ja sosiaalinen toiminta ● Luottamuksen palauttaminen ● Kasvu ja oppiminen
Yhteis-kunta	● Luotettavat instituutiot ● Avoin ja luotettava viestintä ● Demokratia ● Valmiusjärjestelmät, varautumissuunnitelmat ja informaatioresilienssi ● Sosiaalinen oikeudenmukaisuus ● Kulttuuri ja koulutus	● Päätöksenteon kyvykkyys ja legitimiteetti ● Eri toimijoiden yhteistyö ja vastuut ● Totuudenmukainen ja hallittu kriisiviestintä ● Disinformaation torjuminen ● Perusturvan ja palvelujen jatkuvuus	● Kokemusten käsittely ja yhteiskunnallinen reflektio ● Arviointi ja oppiminen ● Luottamuksen palauttaminen ● Kuntoutus- ja tukipalveluiden järjestäminen ● Rakenteiden kehittäminen

Laura Kestilä THL

Millainen on Suomen tilannekuva? Kaksi nostoa huolestuttavista kehityskuluista:

Väestönäkökulmasta:

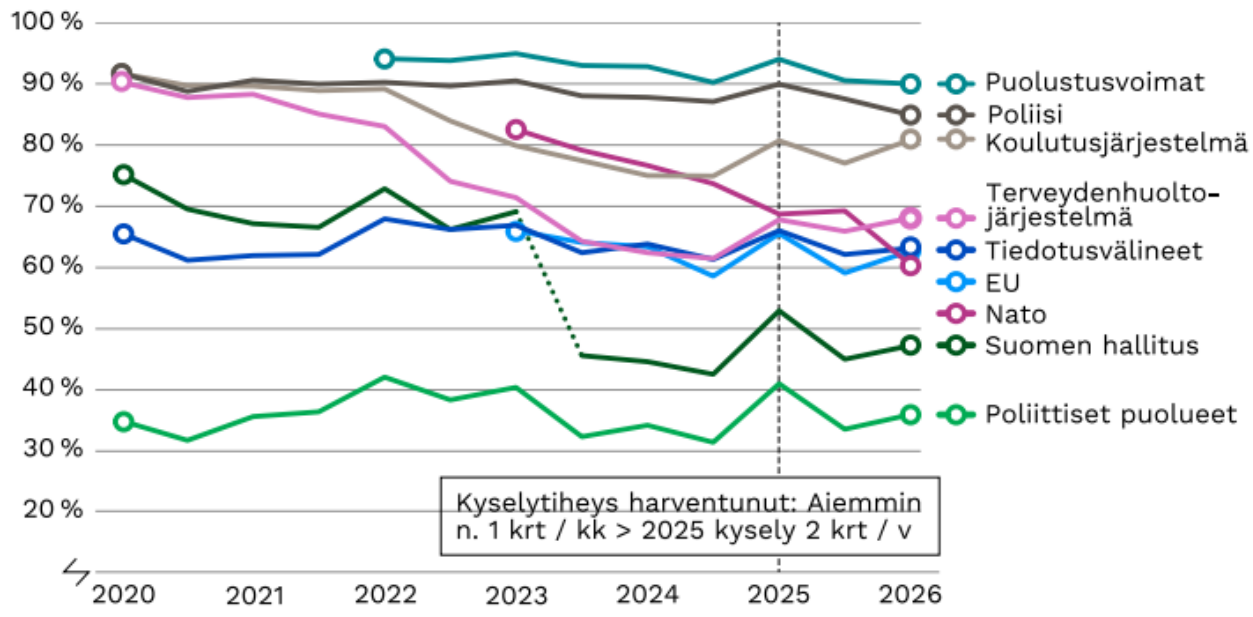
- Turvallisuuden kokemus on heikentynyt ja se kiinnittyy voimakkaasti arjen rakenteisiin
- Useampi taloudelliseen toimeentuloon liittyvä indikaattori osoittaa heikentymistä
- Luottamus instituutioihin heikkenee eriytyy (poliisi ja puolustusvoimat vs. peruspalvelut kuten sote ja koulutus)
- Erityisesti nuorten ja pienituloisten tulevaisuususko on heikentynyt
- Mielenterveyden ongelmat ja oireilu yleistä
- Kokemus yhteiskunnan oikeudenmukaisuudesta on heikentynyt
- Yhteiskunnallinen eriytyminen on voimistunut: eriarvoisuus rapauttaa luottamusta ja lisää vastakkainasettelua

Yhteiskunnan ja varautumisen näkökulmasta:

- ”Kova turvallisuus” keskitetysti johdettua, ”pehmeä” yhteiskunnallinen turvallisuus rakentuu verkostomaisesti
- Henkisen kriisinkestävyys määrittyy hajanaisena politiikkakysymyksenä ja kokonaisuus putoaa eri ministeriöiden, erityisesti STM:n, SM:n ja OKM:n välimaastoon
- Yhteisöihin kohdistuvien odotusten ja rahoituksen epäsuhta
- Disinformaatio ja informaatiovaikuttaminen lisääntyvät, olemmeko varautuneet riittävästi ja kokonaisvaltaisesti?

Luottamus on turvallisuuden tärkeä infrastruktuuri

- Kokonaisturvallisuusajattelussa puhutaan usein rakenteista, mutta niiden alla on toinen taso: luottamus
  - luottamus instituutioihin ja viranomaisiin
  - luottamus toisiin ihmisiin
  - luottamus siihen, että yhteiskunnan ydintoiminnot toimivat häiriötilanteissakin
  - luottamus siihen, että yhteiskunta toimii ennakoidusti ja oikeudenmukaisesti
- Ilman luottamusta:
  - perusresilienssi heikkenee (arki ei kanna, koheesio ja sisäinen turvallisuus rapautuu)
  - akuuttiresilienssi hidastuu (reagointi vaikeutuu)
- Luottamus ei ole ”pehmeä lisä”, vaan koko järjestelmän toiminta- ja kantokyvyn edellytys.
- Rakennetaan hitaasti, mutta voi menettää nopeasti.

Kuvio: Luottamuksen kehitys yhteiskunnan tahoihin vuosina 2020-2026, melko paljon tai täydellisesti luottavien osuudet, % Lähde: Kansalaispulssi 2026.

Laura Kestilä THL

Henkistä kriisinkestävyyttä voidaan rakentaa, vahvistaa ja ylläpitää

Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset siviiliväestöön Ukrainassa: resilienssin rakentuminen ja tukeminen (CIVRES)

Laura Kestilä THL

CIVRES-tutkimuksen tausta

- Yhteiskunnan kriisinkestävyyden vahvistaminen edellyttää, että fyysiseen infrastruktuuriin, huoltovarmuuteen, logistiikkaan ja puolustuskykyyn keskittyvän varautumisen rinnalla tarkastellaan **systemaattisemmin väestön resilienssiä, selviytymiskeinoja ja toimijuutta**, sekä niiden rakentumisen edellytyksiä.

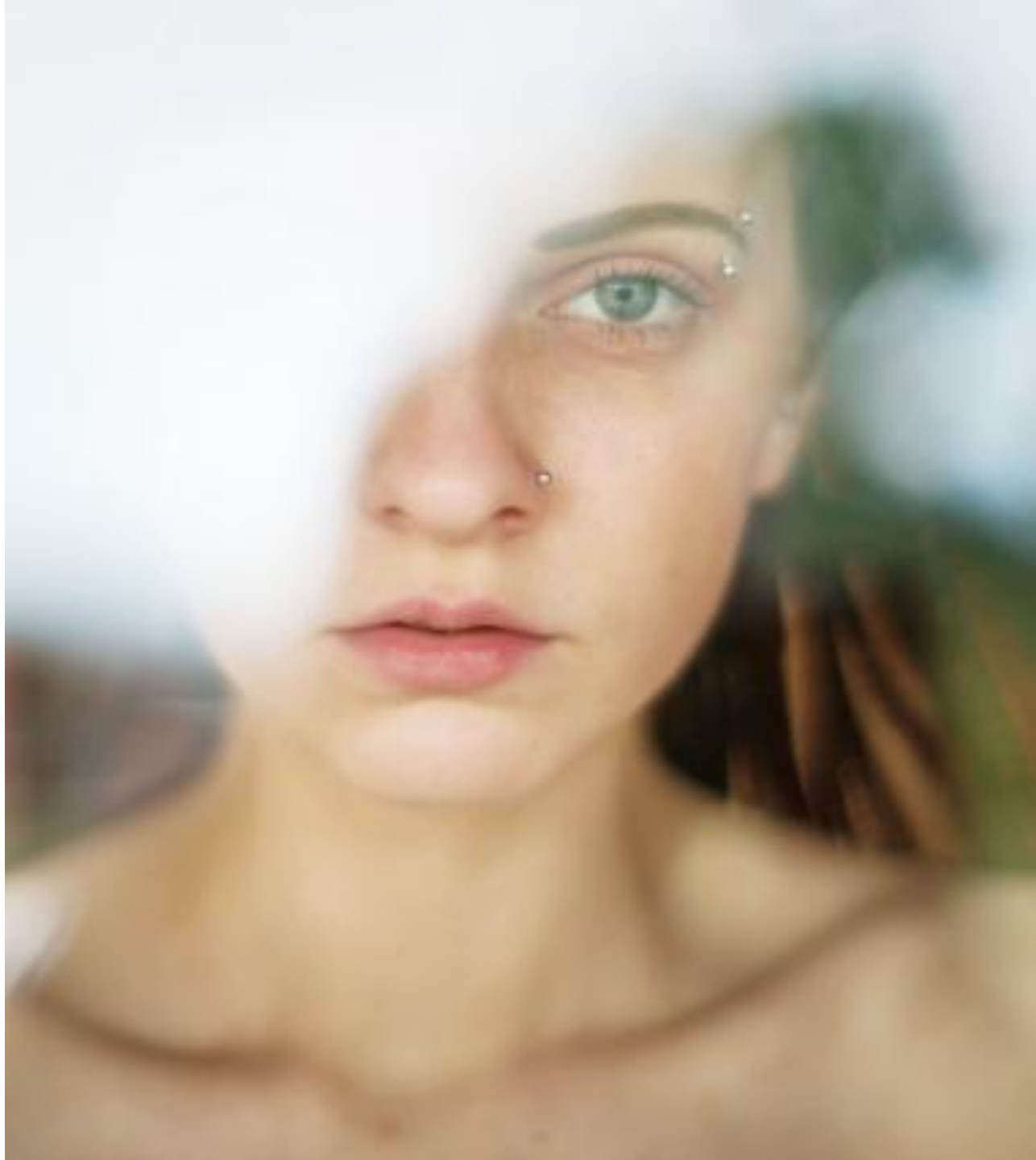
- Näitä kysymyksiä tutkimuksellisesti tarkastelemalla voidaan tuottaa luotettavaa tietoa, joka tukee **päätöksentekoa ja varautumista** kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti.

- Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan tarjoaa **merkittävän tutkimuksellisen kontekstin** väestön resilienssin tarkastelulle: samalla kun sota on aiheuttanut laajamittaista inhimillistä kärsimystä ja heikentänyt elinolosuhteita, Ukrainassa on kehitetty ja ylläpidetty erilaisia toimintatapoja, joiden avulla yhteiskunnan toimintoja ja arkea on voitu jatkaa poikkeuksellisissa olosuhteissa ja tukea siviiliväestöä pitkittyneessä kriisissä.

Lähtökohdat

- Syventää ymmärrystä henkisestä kriisinkestävyydestä ja sen edellytyksistä osana Suomen kokonaisturvallisuutta ja Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa (YTS).
- Ei pyri vertaamaan suoraan Ukrainan ja Suomen tilanteita.
- Tunnistaa mekanismeja, toimintamalleja ja olosuhteita, jotka vahvistavat siviiliväestön ja yhteiskunnan kykyä selviytyä pitkittyneistä ja monimuotoisista kriiseistä.
- Lähtökohtana on näkemys, jonka mukaan henkinen kriisinkestävyys ei ole vain yksilöiden psykologinen ominaisuus, **vaan se rakentuu yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan instituutioiden vuorovaikutuksessa**.

Tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on ollut tarkastella sitä,

- miten Venäjän sotatoimet ja pitkittynyt kriisi ovat vaikuttaneet Ukrainan siviiliväestön hyvinvointiin ja kriisinkestävyyteen,
- miten yhteisöt, viranomaiset, järjestöt ja muut yhteiskunnalliset toimijat ovat pyrkineet tukemaan siviiliväestön selviytymistä ja toimijuutta, sekä
- mitä Ukrainan kokemuksista voidaan oppia Suomen varautumisen ja henkisen kriisinkestävyyden vahvistamisessa osana kokonaisturvallisuusmallia.

Aineistot ja menetelmät

Kirjallisuuskatsaus

288
julkaisua

- Venäjän sodankäynti ja vaikutukset Ukrainan siviiliväestöön
- Resilienssiä ja hyvinvointia tukevat toimintamallit ja mekanismit
- Akateeminen tutkimuskirjallisuus ja harmaa kirjallisuus (englanti, ukraina)
- Narratiivinen, ei systemaattinen katsaus

Haastatteluaineisto

23
haastattelua

34
osallistujaa

- Haastateltavat edustivat julkishallintoa, kansallisia ja kansainvälisiä järjestöjä, tutkimus- ja koulutussektoria, mediaa, kulttuurialaa ja elinkeinoelämää
- Haastattelut pääosin Kiovassa, osin Suomessa ja etäyhteyksin
- Kokemukset sodan vaikutuksista sekä siviiliväestön resilienssiä tukevista olosuhteista ja toimintamalleista
- Laadullinen sisällönanalyysi: tutkimuskysymysten ohjaama ja aineistolähtöinen tarkastelu

Aineiston keruu: touko–elokuu 2026

Siviiliväestöön vaikuttavat sodankäynnin muodot ovat moninaisia ja vaikutukset kasautuvat

Venäjä pyrkii heikentämään Ukrainan yhteiskunnan toimintakykyä ja siviiliväestön kriisinkestävyyttä yhdistämällä:

- sotilaallista voimankäyttöä, siviiliväestöön sekä kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvia iskuja
- informaatio- ja kognitiivista vaikuttamista
- kyberoperaatioita ja kriittisten järjestelmien häirintää
- taloudellista painostusta ja elintärkeiden palvelujen saatavuuden heikentämistä
- poliittista ja kulttuurista vaikuttamista sekä kansalliseen identiteettiin kohdistuvaa painetta
- miehitykseen liittyvää pakottamista, väestön pakkosiirtoja ja yhteisöjen hajottamista.

Vaikuttamiskeinot ovat kohdistuneet samanaikaisesti yhteiskunnan rakenteisiin ja instituutioihin sekä ihmisten turvallisuuden tunteeseen, luottamukseen ja arkiseen selviytymiseen.

Useiden samanaikaisten ja toisiaan vahvistavien häiriöiden seuraukset ovat kasautuneet sodan pitkittyessä.

THL/CIVRES

Pitkittyneen sodan vaikutukset ovat laaja-alaisia ja vakavia

- Jatkuva turvallisuusuhka, väkivallalle altistuminen, ilmahälytykset, pakkosiirtymiset ja läheisten menetykset ovat lisänneet psyykkistä kuormitusta, stressiä, ahdistusta, unihäiriöitä ja traumaperäisiä oireita.
- Iskut kriittiseen siviili-infrastruktuuriin häiritsevät sähkön, lämmön, veden, tietoliikenneyhteyksien ja terveyspalvelujen saatavuutta sekä vaikeuttavat arjen jatkuvuutta, työntekoa ja opiskelua, lisäten myös psyykkistä kuormittuneisuutta ja ahdistusta.
- Sota on vaikeuttanut toimeentuloa ja lisännyt köyhyyttä, erottanut perheitä ja katkaissut sosiaalisia suhteita.
- Pitkittynyt sota **muuttaa kuormituksen luonnetta ja tuen tarpeita**: akuutin järkytyksen rinnalle nousevat pitkäkestoinen stressi, uupumus ja tulevaisuuden epävarmuus.
- Samalla työvoiman saatavuus on heikentynyt ja palvelujärjestelmä kuormittunut.

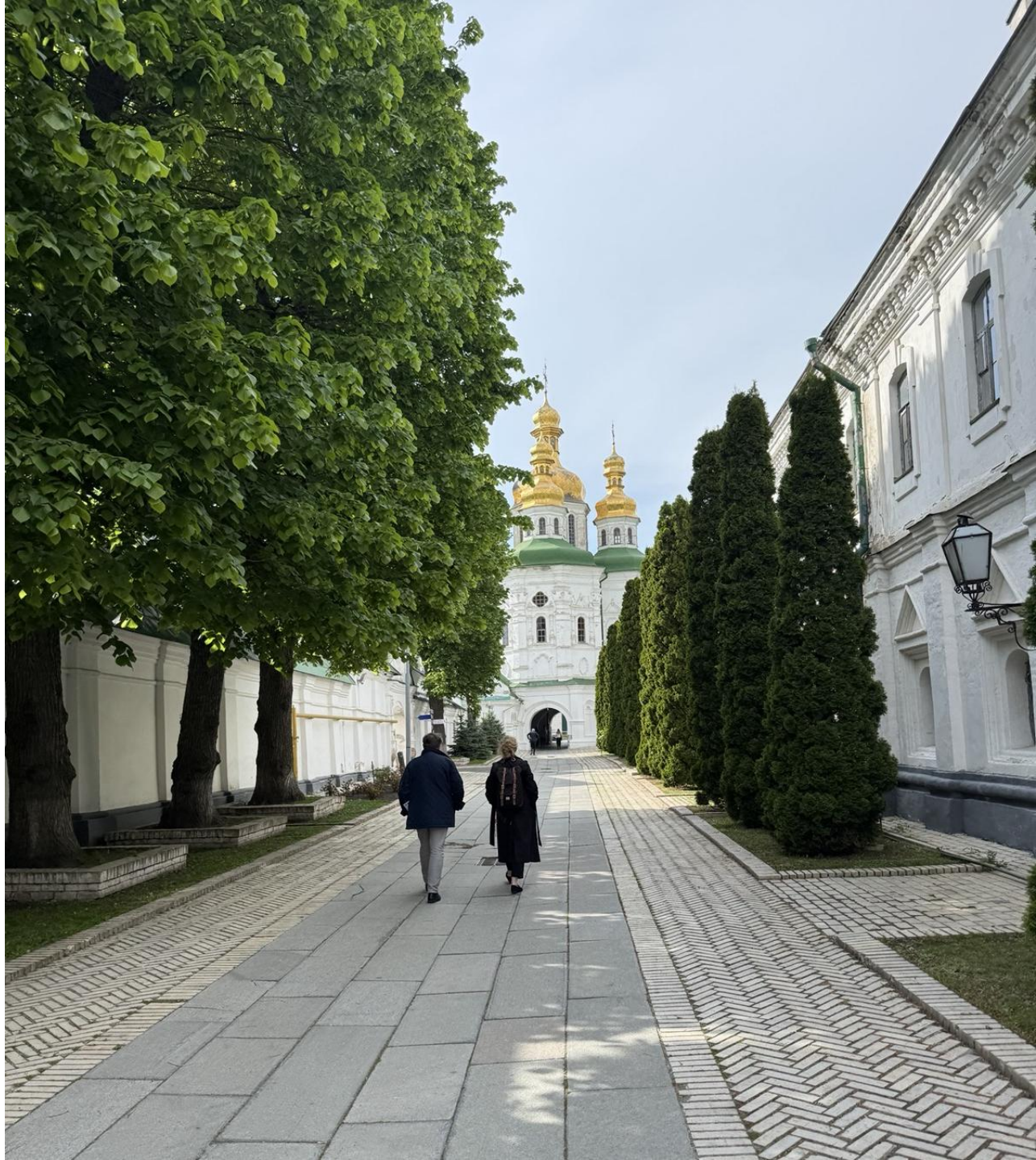
thl

Sodan vaikutukset eivät jakaudu tasaisesti

- Sodan vaikutukset **eivät jakaudu tasaisesti väestössä tai alueellisesti.**
  - Sota **syventää haavoittuvuuksia ja synnyttää uusia haavoittuvia ryhmiä,** esimerkiksi maan sisällä siirtyneet (*internally displaced persons IDPs*), veteraanit ja heidän läheistensä
  - **Lapset ja lapsiperheet**, ikääntyneet, vammaiset ja toimintarajoitteiset henkilöt sekä pienituloiset kohtaavat usein kasautuvia vaikeuksia.
  - Pakkomuutot, hoivavastuu ja väkivallan riskit kuormittavat **naisia**, mutta heidän toimijuutensa näkyy myös vapaaehtoisverkostoissa ja yhteisöjen tukemisessa
  - Auttamistyötä tekevät ammattilaiset ja vapaaehtoiset kantavat huomattavaa kuormitusta (**ns. kaksoistaakka**)
  - **Rintamalinjan läheisyydessä** korostuvat välittömät turvallisuusuhat ja palvelujen ylläpitämisen vaikeudet, kun taas etäämmällä rintamasta kuormittavat esimerkiksi väestönsiirtymät, asuntopula ja kasvavat palvelutarpeet. Alueiden välillä on merkittäviä eroja infrastruktuuriin kohdistuvien iskujen, henkilöstön saatavuuden ja yhteisöjen toimintakyvyn näkökulmasta.

Muita tärkeitä huomioita vaikutuksista

- Huomattava psyykkinen kuormitus ja kriisinkestävyys voivat esiintyä samanaikaisesti (stressi-resilienssi –paradoksi)
- Kulttuurinen ja kansallinen identiteetti vahvistunut sodan aikana.
- Sopeutuminen sotaan voi myös lisätä haavoittuvuutta.
- Sota on aiheuttanut merkittäviä väestökehityksen muutoksia, joiden vaikutukset työvoiman saatavuuteen, palveluihin ja yhteiskunnan toimintakykyyn ulottuvat paisi nykyhetkeen, myös pitkälle tulevaisuuteen ja maan jälleenrakennukseen.

Kriisinkestävyyden rakentuminen Ukrainassa

- Kriisinkestävyys rakentuu yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasolla
- Toisiinsa kytkeytyvät mekanismit

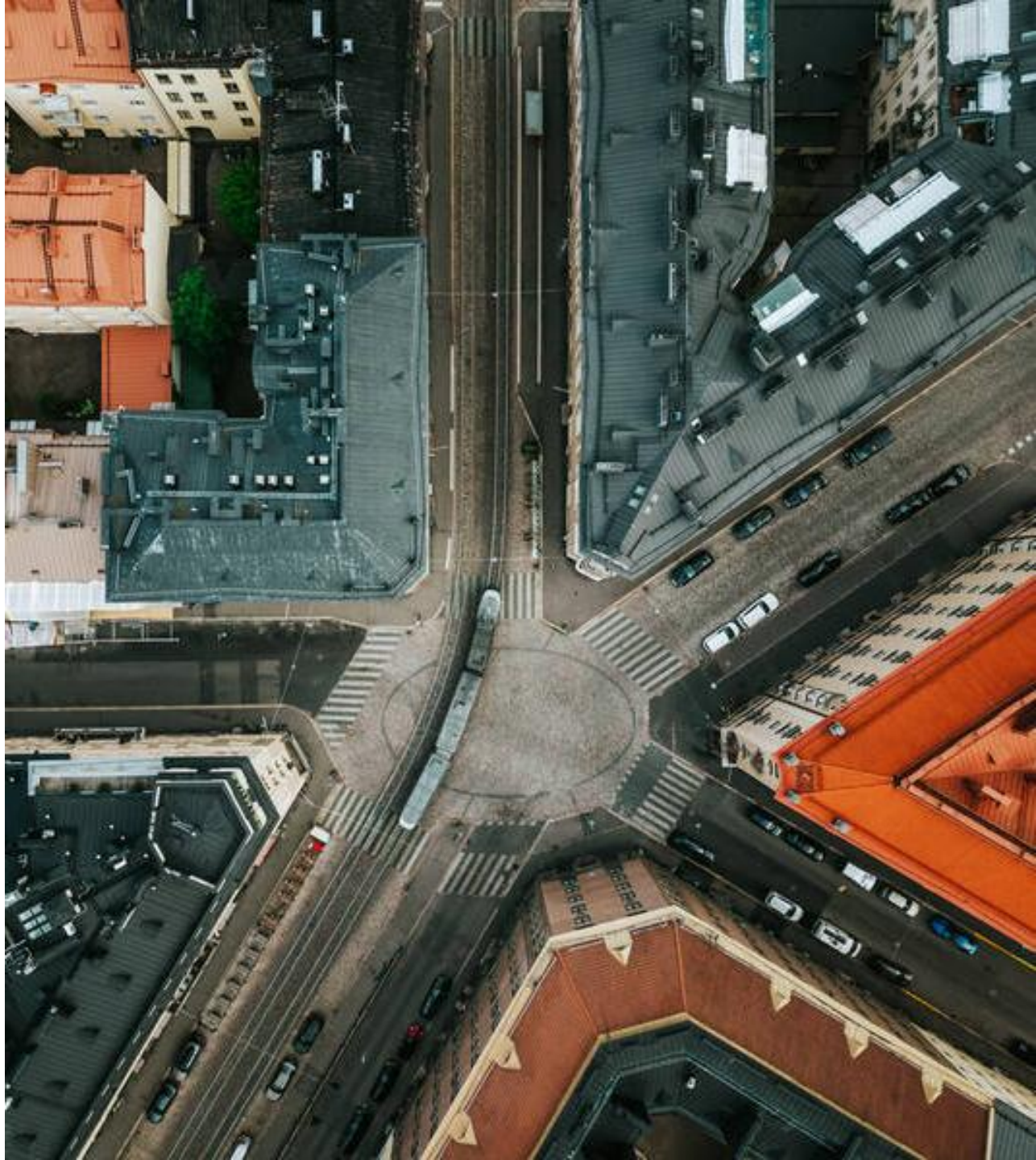
Yksilöt ja yhteisöt

- Yksilötaso
  - Arjen jatkuvuus
  - Selviytyminen
  - Toimijuus
  - Tuki ja palvelut
- Yhteisöt ja kansalaisyhteiskunta
  - Nopea paikallinen mobilisaatio
  - Järjestöt täydentävät julkisia palveluja

Hallinto ja talous

- Hallinto ja palvelujärjestelmät
  - Hajautettu päätöksenteko
  - Digitaaliset palvelut
  - Palvelujen uudet toimintamallit
- Talous ja toimeentulo
  - Yritystoiminnan sopeuttaminen
  - Uudet toimeentulon muodot
  - Julkinen ja kansainvälinen tuki

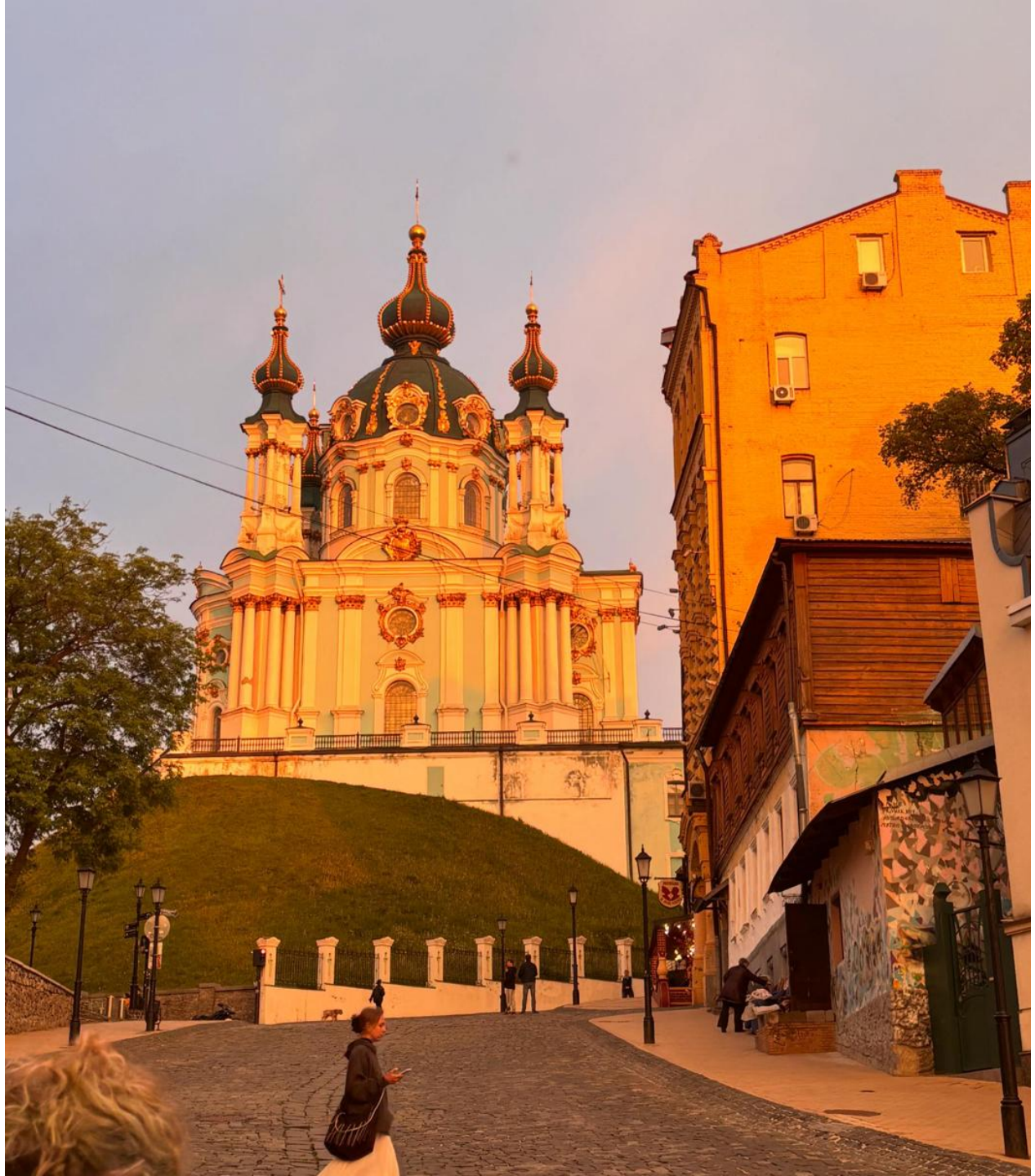
Digitalisaatio ja viestintä

- Informaatioympäristö ja viestintä
  - Nopea tiedonvälitys tukee selviytymistä
  - Digitaaliset kanavat
  - Kriittinen tiedonkäsittely
- Digitaaliset ratkaisut
  - Ennakkoon rakennetut digitaaliset valmiudet
  - Puhelimet kriisinhallinnan välineinä
  - Tietoliikenneyhteydet resilienssin edellytyksenä

Kulttuuri ja yhteenkuuluvuus

- Kulttuuri ja identiteetti
  - Kansallinen identiteetti ja Ukrainan kieli vahvistavat yhteenkuuluvuutta
  - Kulttuuri ja perinteet vastarinnan välineenä
- Sosiaalinen koheesio ja luottamus
  - Ulkoinen uhka ylläpitää yhteenkuuluvuutta
  - Kokemus oikeudenmukaisuudesta
  - Luottamus rakentuu teoista

Muutamia anekdootteja

- **Toivon ylläpitäminen:** Toivo on se, mitä kukaan ei voi ottaa pois, usko Ukrainaan.
- **Valmistautuminen on mahdollista:** Harva uskoi sodan syttyvän, ja silti se tapahtui.
- **Moraalinen tuki kansainväliseltä yhteisöltä.**

” A statement by President Stubb worked as an antidepressant for Ukraine”, vierailut ja moraalinen tuki hyvin tärkeitä.

Näkökulmia Suomen varautumisen tarkasteluun

- Henkisen kriisinkestävyyden perusteita rakennetaan jo ennen kriisiä
- Järjestöt ja kansalaisyhteiskunta ovat keskeinen osa kriisivalmiutta, ja vaikuttavuus tulee selkeästä vastuunjaosta ja koordinaatiosta
- Pitkäkestoinen sota ja kriisitilanne muuttavat yhteiskuntaa
    - Muutokset palvelutarpeissa
    - Psykososiaalisen tuen tarpeen merkittävä kasvu
    - Väestömuutokset

Tavoitteena loppuvuoden aikana on tunnistaa Ukrainan kokemuksista mekanismeja, käytäntöjä ja toimintaperiaatteita, joita voidaan hyödyntää suomalaisen varautumisen kehittämisessä.

thl

Tulevaisuuteen luottava väestö on kriisinkestävä

Hallitusohjelmaratkaisut 2027

Hallitusohjelmaratkaisut 2027

1. Kokonaisturvallisuus paranee lisäämällä tietoa ja ymmärrystä henkisestä kriisinkestävyydestä

Terveyden ja hyvinvoinnin laitokseen perustetaan toiminto, joka vastaa väestön henkisen kriisinkestävyyden säännöllisestä seurannasta, asiantuntijatuesta ja sisällöllisestä yhteensovittamisesta.

Toiminto tuottaa säännöllisesti väestön henkistä kriisinkestävyyttä koskevan tilannekuvan, jota hyödynnetään varautumis- ja valmiussuunnittelussa, ennakoivassa päätöksenteossa sekä toimenpiteiden kohdentamisessa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Väestön henkisen kriisinkestävyyden ja kriiseistä palautumisen tukeminen ja koordinaatio sisällytetään vahvemmin kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin valmius- ja varautumissuunnitelmiin.

Parannetaan matalan kynnyksen mielenterveys-, kriisi- ja vertaistukipalvelujen sekä psykososiaalisen tuen saatavuutta, sekä vahvistetaan yhteisöllisiä toimintamalleja kouluissa, työpaikoilla ja paikallisissa yhteisöissä. Erityistä huomiota kiinnitetään ryhmiin, joiden kriisinkestävyys on heikentynyt esimerkiksi taloudellisen epävarmuuden, yksinäisyyden tai kasautuneiden hyvinvointiongelmien takia.

thl

Laura Kestilä THL

Ratkaisuja

1. Varautuminen

- Nimetään vastuutahot henkisen kriisinkestävyyden seurannalle ja kansalliselle koordinaatiolle.
- Sisällytetään väestön henkisen kriisinkestävyyden ja palautumisen tukeminen ja koordinaatio vahvemmin kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin valmius- ja varautumissuunnitelmiin.

2. Yhteiskunnan perusrakenteet ja luottamus

- Vahvistetaan peruspalveluja ja turvataan kaikkien toimeentulo, vähennetään eriarvoisuutta ja vahvistetaan yhteiskunnan sosiaalista kestävyyttä
- Huomioidaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat väestöryhmät

3. Yhteisöjen vahvistaminen

- Kehitetään yhteisöllisiä toimintamalleja kouluissa, työpaikoilla ja asuinyhteisöissä.
- Kirkastetaan järjestöjen roolia kokonaisturvallisuuden toimijoina.

4. Kansalaisten toimijuuden tuki

- Parannetaan matalan kynnyksen mielenterveys-, kriisi- ja vertaistukipalvelujen sekä psykososiaalisen tuen saatavuutta.
- Tuetaan tiedolla, harjoituksilla ja materiaaleilla väestöä kriisitietoisuutta, henkiliökohtaista varautumista ja informaation lukutaitoa.

SITRA 9.9.2026/Laura Kestilä THL

Työpaperi 37/2026

Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset siviiliväestöön Ukrainassa: resilienssin rakentuminen ja tukeminen

Oppeja Suomen kriisinkestävyyden vahvistamiseen

The Impact of Russia's Warfare on the Civilian Population in Ukraine – Strengthening Finland's Societal Resilience (CIVRES) -hankkeen loppuraportti

Laura Kestilä, Jussi Sane, Minttu Tikka, Sonja Ruottunen & Tuuli von Wright

Yhteystiedot:

Laura Kestilä, laura.kestila@thl.fi

MAANPUOLUSTUS

MAANPUOLUSTUSKURSSIYHDISTYKSEN JULKAISU

Etusivu Pääkirjoitus Teemat Kaikki artikkelit Näköislehdet Info In English

Sosiaalinen kestävyys lisää yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ja kriisinkestävyyttä

04.12.2023 | Aleksi Yrttiaho, Laura Kestilä & Anu Castaneda

Pelkoa ruokkiva ilmapiiri lisää ihmisten pahoinvointia

Lukijan mielipide | Pelon lietsomisen sijaan on vahvistettava tulevaisuudenuskoa ja yhteisöllisyyttä.

Yhdysvaltojen presidentti Donald Trump ja Ukrainan presidentti Volodymyr Zelenskyi. Kuva: Jim Watson, Tetiana Dzhafarova / AFP

Kuuntele juttu

2:00

NYKYINEN maailmantilanne on täynnä epävarmuutta. Geopoliittiset jännitteet, taloudelliset haasteet ja huolet turvallisuudesta täyttävät uutisvirran päivittäin. Tilannetta pahentaa yhä kovasävyisempi, kärjekkäämpi ja uhkaavampi julkinen keskustelu sekä median hätkähdyttävät otsikot, jotka saavat monet tuntemaan kasvavaa turvattomuutta.

Uhkakuvia ja vastakkainasetteluja luova

Tutkimuksesta tiiviisti 4/2026

Suomen sosiaalinen tila 1/2026

Resilienssistä henkiseen kriisinkestävyyteen: näkökulmia käsitteiden määrittelyyn ja niiden väliseen suhteeseen

Päälöydökset

Johdanto

Laura Kestilä THL

Minttu Tikka THL

Virja Antikainen THL

Pinja Hinkuuri THL

Henkinen kriisinkestävyys: vaikeasti määriteltävä käsite

Yhteystiedot:

laura.kestila@thl.fi

LinkedIn

Kirjallisuutta:

Kestilä L ym. (2026) Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset siviiliväestöön Ukrainassa. Resilienssin rakentuminen ja tukeminen. Työpaperi 37/2026.. THL

Kestilä L ym. (2025) Ratkaisuja kestävän yhteiskunnan. rakentamiseen. Väestön terveys- ja hyvinvointikatsaus 2025. Raportti 1/2025. THL.

Koskela J ym. (2026) Hiusmurtumia turvallisuuden kivijalassa. Yhteiskuntapolitiikka 91 2026:2.

Mäenpää P ym. (2025). Paikallistoiminta vahvistaa pitkäjänteistä resilienssiä ja kriisivalmiutta. VNK Policy Brief 2025:3.

Mäenpää P (2026) Mitä on henkinen kriisinkestävyys? SITRA Taustamuistio 2026.

Pitkänen V ym. (2025). Miten meillä menee? Katsaus suomalaisten mielenmaisemaan 2025. E2 tutkimuksen katsauksia 2025.

Sisäministeriö. (2023). Sentimentti-tietotyökalu.

Hallitusohjelmaratkaisut 2027: Tulevaisuuteen luottava väestö on kriisinkestävä THL.

Yrttiaho A ym. (2023) Sosiaalinen kestävyys lisää yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. Maanpuolustus 12/2023.

Katz A ym. (toim.) (2026) Kokonaisturvallisuus THL:n silmin. Raportti 3/2026. THL.

Laura Kestilä THL

Ihmiset tarvitsevat usein kriisitilanteissa kolmea asiaa: luotettavaa tietoa, kokemuksen siitä, etteivät he ole yksin sekä luottamusta siihen, että tilannetta johdetaan ja hallitaan.

Laura Kestilä THL